

Товариства “Просвіта” Микола Нестерчук. На питаннях висвітлення конструктивних та деструктивних аспектів розвитку сучасної гуманітарної науки, демократизації наукової праці, ролі національного виховання в царині освіти зосередили свою увагу член-кореспондент Академії мистецтв Олександр Федорук, професор Анатолій Погрібний та доктор технічних наук Василь Кузьменко.

Медицина як компонент державотворення, критичний стан екології в Україні та система державних профілактичних медичних заходів були предметом висвітлення в доповіді члена-кореспондента НАН України Любомира Пирога.

У доповіді Євгена Сверстюка – д. філос. н. – йшлося про рівень духовності і культури як засадничу передумову незалежності, а Голова Української християнської фундації Микола Кравець наголосив на нагальній потребі створення єдиної української помісної православної церкви. Своєрідні концепції осмислення ролі України в системі світових цивілізацій та “традиційної України як моделі майбутнього” виклали у своїх виступах д. іст. н. Леонід Залізник, архітектор Сергій Верговський та етнограф Раїса Свирида.

Роль українського національного гімну в історії українського народу розкрив письменник Дмитро Чередниченко, а фізик-ядер-

ник Мирослава Пінковська обгрунтувала у своєму виступі актуальність завдання формування сучасної національної еліти в контексті розбудови держави.

Учасники конференції висловили глибоке занепокоєння сучасними деструктивними процесами у внутрішньополітичному житті держави, відсутністю належної державної політики у сфері національної культури, науково обгрунтованих державних програм та необхідної матеріальної бази для її повноцінного розвитку.

Учасники конференції прийняли звернення до уряду, Президента та громадськості України вжити рішучих заходів до подолання цих негативних тенденцій та деструктивних процесів у державотворенні та у сфері культури. Звернення містить вимогу запровадження загальнодержавної програми екології національної культури, системи державних заходів, спрямованих на її збереження, захист і розвиток; державного протекціонування національній мові та україномовному книгодрукуванню, пресі, радіо- та телепрограмам; надання надійних соціальних гарантій українській творчій, освітянській, медичній та науковій інтелігенції; підтримки фундаментальної науки; об'єднання всіх національно-демократичних сил на патріотичних державницьких засадах.

Київ

Марта ІЛЬЧЕНКО

КОБЗАРСЬКИЙ З'ЇЗД У КИЄВІ

28–30 квітня в культурному житті міста Києва відбулася визначна подія – Всеукраїнський Збір кобзарів, у рамках якого були проведені Друга Велика Рада та Кобзарський Фестиваль, що у свою чергу складався з виступів невеликих груп бандуристів і двох великих концертів у Мистецькому центрі “Український дім”. Була проведена й презентація нової газети “Кобзар”, редактором якої став Ярослав Черногуз.

На Всеукраїнський Збір з'їхалися бандуристи з усіх регіонів України, які обговорили сучасний стан кобзарства і заходи щодо його розвитку.

Кобзарство – виняткове явище не лише української національної, але й світової культури, коріння якого губиться в історичних глибинах стародавньої Русі. Як велике довготривале явище, воно протягом століть зазнавало і внутрішніх, і зовнішніх змін, залежно від змін у суспільстві.

На Січі була школа, де навчали грати на кобзі та бандурі й інших інструментах. І після зруйнування Січі бандуристів не закріпа-

чували з огляду на те, що це було явне підтвердження шляхетського, козацького походження. Характерник, старець, божа людина і, нарешті, з легкої руки Тараса Шевченка, кобзар – це все він один, той, хто з допомогою кобзи чи бандури проникливим голосом одному йому відомими засобами чарує, примушує плакати, сміятися, відчувати невимовне блаженство.

Після знищення козацтва кобзарство поступово перебрали на себе незрячі небораки, які під зовнішньою личиною жебрацтва зберігали суть лицарського Ордену із своїм статутом, чіткою дисципліною та власною лебійською мовою. Існували кобзарські цехи з усіма атрибутами, передавалися вміння й дух молодим послідовникам. І так тривало до 20-х років ХХ століття.

Відтоді більшовицько-російська імперія взяла рішучий курс на нищення коріння питомиї української культури. Одним із заходів цього курсу було фізичне винищення сотень бандуристів та лірників. Із зібраних тоді до Харкова ніби на з'їзд кобзарів та лірників

ніхто не повернувся. Залишилися лише співці “щасливого радянського життя” та поодинокі, хто через хворобу чи іншу причину не поїхав до тодішньої столиці.

Згодом почався новий етап у житті бандури. Потугами майстрів Олександра Корнієвського, Івана Скляра, Василя Герасименка та інших замість традиційної діатонічної з натуральним звукорядом бандури був створений зовсім інший, хроматичний інструмент, якому доступні майже всі твори західної класики. Виробництво цих бандур було поставлено на промисловий потік. Ними почали устатковувати безліч тріо, ансамблів, капел, її викладають в музичних школах, училищах, консерваторіях. Вона стає в один ряд з академічними інструментами.

Цим протекціоністським заходом більшовицька система майже повністю вбила самобутність, а найголовніше – сокровенну сутність кобзарства. Зникли братства з їх традицією, автентичним репертуаром, філософією життя та високими езотеричними знаннями.

Та попри всі сподівання активних руйнівників традиції та народного інструментарію їхні надії не здійснилися. Зусиллями великого ентузіаста Юрія Ткаченка відродилася старосвітська бандура та автентична кобзарська традиція в особах її основних представ-

ників: Миколи Будника, Миколи Товкайла, Володимира Бикова, Володимира Кушпета, Михайла Хая, Тараса Компаниченка, Павла Зубченка, Григорія Ковалю, Ігоря Рачка, Костя Черемського...

У 1997 році Всеукраїнська Спілка кобзарів отримує статус творчої спілки. Почався новий етап творення кобзарського братства. Спілці, яку очолив відомий бандурист Володимир Горбатюк, вдається замирювати штучно роздуті і часто надумані протистояння між академістами та автентиками, ансамблями та солістами, вокалістами та інструменталістами, чоловіками та жінками, спрямовуючи кожну гілку на виконання своїх специфічних завдань та об'єднуючи їх на основі взаємоповаги та взаємопідтримки. Почали діяти осередки спілки у Дніпропетровській, Рівненській, Львівській, Сумській областях та Києві.

Треба зазначити, що з'їзд відбувся завдяки фінансовій допомозі голови Правління “Промінвестбанку” В. Матвієнка, голови Української фінансової групи В. Бабица, Міжнародного фонду “Відродження”, Фонду ім. Григорія Китастого, Акціонерного товариства “Оболонь”, редакції газети “Говорить і показує Україна”.

м. Ірпінь *Ренат ПОЛЬОВИЙ*
Київської області

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ГОРДІЙЧУКА

У травні 1999 року Миколі Максимовичу Гордійчуку – видатному українському музикознавцеві, музично-громадському діячу, доктору мистецтвознавства, професору, заслуженому діячу мистецтв України, лауреату премії ім. М. В. Лисенка виповнилося б 80 років від дня народження.

Народився він 9 травня 1919 року в с. Чорнорудці Ружинського району Житомирської області в сільській родині. Освіту здобув у Київському музичному училищі ім. Р. М. Глієра (1940), Київській консерваторії ім. П. І. Чайковського (1947) та аспірантурі при ній (1950).

Трудова біографія М. М. Гордійчука пов'язана з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Тут після закінчення консерваторії у 1947 році він працював науковим співробітником. У 1955-60-х рр. очолював відділ музики і музичного фольклору, у 1974–90-х – відділ музикознавства. З 1960 по 1973 був заступником директора Інституту, у 1991–95 – професором-консультантом. В ІМФЕ він захистив кандидатську (1954) та докторську (1972) дисертації, в тому ж році отримав звання професора. Саме в Інституті

мистецтвознавства розгорнулася його багатогранна наукова, культурологічна і музично-громадська робота.

Перу Миколи Максимовича належить понад 500 наукових праць, серед яких численні монографії, брошури, статті (понад 120 у збірках), розвідки, рецензії, відгуки (близько 140 журнальних та 260 газетних), більш як 100 науково відредагованих робіт, присвячених актуальним проблемам історії та сучасності української музичної культури. Цей величезний доробок охоплює винятково широке коло питань нашої музичної культури.

Монографії та статті М. Гордійчука, у яких він відкрив нові сторінки становлення і розвитку української симфонічної музики – це була магістральна лінія його наукових інтересів.

Він досліджував життя і творчість композиторів-класиків: М. В. Лисенка (монографія, написана у співавторстві з Л. Архімович, витримала 3 видання), М. Д. Леонтовича (2 видання), М. Калачевського, П. Козицького, С. Людкевича, Л. Ревуцького, Б. Лятошинського; композиторів-сучасників: А. Штогаренка, А. Філіпенка, братів Майбород.